

Björn *Ursus arctos*

Björnen har alltid betytt något speciellt för oss människor. Du känner kanske någon som heter Björn? Eller kanske du har hört att någon är stark som en björn eller fått en björnkram någon gång? Många har en teddybjörn bredvid sig i sängen och troligen har du sjungit om Mors lilla Olle som träffade en björn i skogen?

Kortfakta om björnen

Vikt: 60-300 kg

Mankhöjd: Upp till 135 cm

Parningstid: Maj-juni

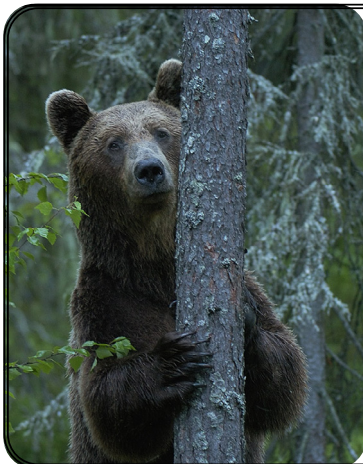
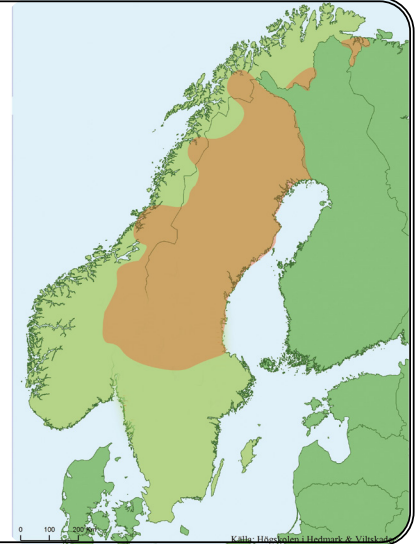
Antal ungar: 2-3 st föds i idet i jan-feb

Föda: Bär, älgkalvar, renkalvar, myror och växter

Livslängd: Oftast högst 25 år i det vilda

Levnadssätt: Ensamlevande

Antal i sverige: ca 2 900 st

Björnarnas hemområde

Det område där en björn lever kallas för hemområde. Hemområdet kan vara väldigt stort, speciellt för en hane. Björnar försvarar inte sina områden mot andra björnar som vargarna gör med sina revir. Flera björnars hemområden kan därför gå ihop med varandra.

Ibland visar björnar att "här bor jag" genom att göra rivmärken på träd med sina klor. De kan också gnugga sig mot ett träd så att det fastnar hår där.

Parning och ungar

Vuxna björnar lever ensamma och träffas bara när de ska para sig. När ungarna har fötts är det mamman som sköter om dem. Honan får oftast 2-3 ungar varje gång. Ungarna föds i idet på vintern, och är då lika små som marsvin. Ungarna stannar med sin mamma tills de är ett eller två år.

För att en björn ska kunna para sig och få ungar måste den vara mer än 4 år gammal. De kan leva länge, ibland mer än 30 år.

Björniden

Det kanske mest spännande med björnen är att den kan sova under nästan halva året. Den sover under vintern eftersom det finns så lite mat för björnen då. På hela tiden äter, dricker, kissar och bajsar björnen ingenting.

Ett ide kan se ut på många olika sätt. Oftast gräver björnen ett hål i marken, gärna i en gammal myrstack eller under en stubbe. Idet kan också vara under några stora stenar. Ibland gör de bara ett bo av ris som de lägger sig i och låter sig snöas över.

Föda

Favoritmaten för en björn är bär. På hösten när de ska äta sig tjocka inför vintern kan en björn äta mer än 180 000 bär på en enda dag! Men de äter också andra växter, och mycket myror. På våren äter de många älgkalvar eller renkalvar. De kan också äta får, kor och andra tamdjur.

Utseende

Björnen är lätt att känna igen för att den är så stor och kraftig. Den största björnen som skjutits i Sverige vägde 343 kg. Men oftast väger de mellan 60 och 250 kg. Hanarna är större än honorna.

Björnar har stora hörntänder som den kan slita kött med, men också platta kindtänder som de kan tugga växter med.

Spår

Björnens framtassar och baktassar ser lite olika ut. Spåret efter baktassen ser ganska mycket ut som våra egna fotavtryck. I spåret efter framtassen ser man oftast inte något märke efter hälen. Björnen går ofta för att ta sig fram, men om den vill kan den springa i 65 km/h.

Läten

En björn är oftast ganska tyst. Men björnmamman använder många ljud för att prata med sina ungar. Då använder hon brummanden, klickljud och blåsljud. En arg björn kan ryta eller vråla väldigt högt.

Björnens historia i Sverige

Björnarna kom till Sverige när istiden slutade för ungefär 10 000 år sedan. Längre fanns det björnar i hela landet. Sedan skaffade människorna får och andra husdjur. Då blev björnen ett hot, eftersom de ibland dödade de djur som människorna behövde. Därför började människor att jaga och döda björnarna. Till slut fanns det bara lite mer än 100 björnar kvar i Sverige, alla uppe i fjällen.

Senare ville många ha fler björnar i våra skogar, och år 1927 bestämde man att det var förbjudet att döda dem. Då blev de fler. Idag har vi ungefär 2 900 björnar i Sverige. De lever från mitten av landet och norrut.

Nu jagar vi björn igen, men jakten kontrolleras. Jakten mer än tidigare. Det bestäms hur många björnar som får skjutas varje år och när de får skjutas.

Är björnar farliga?

Björnar är oftast lugna djur som inte ger sig på människor. Precis som de flesta andra vilda djur så försöker björnar hålla sig långt borta från oss människor.

Men om björnen blir överraskad, skrämmd eller arg kan den angripa. Det kan vara till exempel om en björnmamma vill skydda sina ungar, för att en hund har retat björnen eller för att björnen blivit skjuten och skadad.

Ungefär en person om året blir angripen av björn i Sverige. Det är allra oftast jägare som råkat träffa på björnar på mycket nära håll. Det beror på att de rör sig tyst i skogen. Om man rör sig som vanligt i skogen är det ovanligt att få se en björn.

Om du träffar en björn

- Oftast ger sig en björn iväg om den märker en människa. Om den inte lämnar platsen så ska du själv göra det. Gå helst långsamt därifrån.
- Om björnen går efter dig är den ofta nyfiken. Du kan låta lite för att visa att du är en människa och lägga ifrån dig ett föremål (till exempel mössa eller ryggsäck), för då stannar ofta björnen och undersöker föremålet och du kan gå därifrån.
- OM björnen springer mot dig ska du lägga dig ner och skydda huvudet. Oftast vill björnen bara skrämmas och om man skyddar det känsliga huvudet så slipper man de farligaste skadorna.

